

האם מותר לרמטכ"ל

במדינה דמוקרטית

לנהל תעמוזה

בנושאים פוליטיים?

"חילים צריכים לחלום, לא לכתוב!" אמר הדוכס מוולינגטון, המצביא הבריטי שניצח את נפוליון. הוא רגז על ריבוי הניירת בצבאו.

אילו חי ווולינגטון בישראל, היה בוודאי מצוה: "חילים צריכים לדאוג לביטחון, לא לנאום!" או בעברית נמלצת יותר: "גורו לכם מפני הנאמת!"

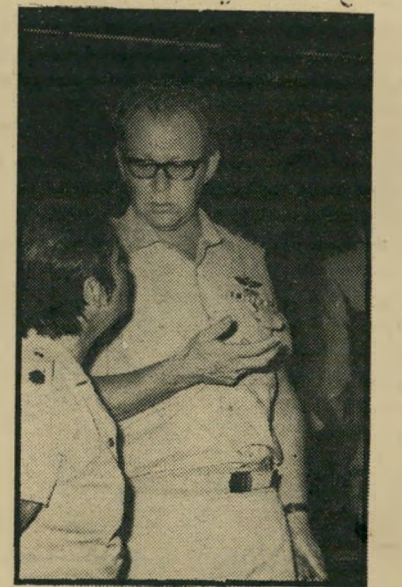
השבע יכול היה לכוון את דבריו אל החייל מס' 1 של ישראל, רביאלוף מוטה גור.

אנשים מתוסבכים. ב"כנס מרצים" שנערך בתל-אביב, הוצגה לגור השאלה המטרידה ישראלים רבים: האם תרמו היתנהלות ברמת הגולן לביטחון? אחרי יום-הכיסורים, שבו היתה תרומת ההתנהלות שלילית בלבד, התשובה ברורה, אולם גור השיב תשובה אחרת. לפי הניסוח שפורסם, הצהיר הרמטכ"ל: "יש להפסיק את הוויכוח אם ההתיישובות מסייעות או מפריעה להגנה, משום שההתיישובות היא חלק ממהות המדינה."

למעשה, השתמש גור בלשון חריפה עוד יותר: הוא מתח ביקורת על אנשים "מקומפלקסים" (מתוסבכים), בעברית פשוט (שה) המעלים בכלל שאלה זו, והפליג בשבח ההתנהלות בשטחים המוחזקים, כמעשה ציוני ופוליטי.

תוך-כדי-כך הודה, למעשה, שאין להתחלות כל ערך חיובי בשטח היחידי שהרמטכ"ל מוסמך לחוות עליו דיעה: ה"ביטחון".

האם מותר? השאלה היא: מהי זכותו של קצין בכיר במדינה דמוקרטית

רמטכ"ל גור

„גורו לכם מפני הנאמת!”

להביע דיעה פומבית על נושא פוליטי מובהק, השנוי במחלוקת ציבורית חריפה? שאלת ההתנהלות מחלקת את המדינה. יש המהיכים אותה ללא הסתייגות, יש השוללים אותה מכליול כסכנה לשלום, יש הפוסחים על שני הסעיפים.

למחרת היום בו דיבר הרמטכ"ל, פלשה קבוצת מתנחלים, בהנהגת האלוף (מיל), אייק שרון, לאזור שכם, וניסתה להתנחל באופן הפגנתי (ראו להלן).

על דבר אחד מסכימים הכול: זוהי שאלה פוליטית מובהקת, הסייכת לוויכוח בין ה"מיפלות, ובתוך המיפלות.

אם כן, האם מותר לרמטכ"ל לנאום עליה, בהופיעו כראש צה"ל ובמיסגרת תפקידו?

מחרה ממאירה. אחרי יום-הכיסורים, סבורים רבים שיש לשקם את צה"ל מן היסוד ולרפא את המחלות שדבקו בו. אחת המחלות הממאירות ביותר היא ה"פוליטיזציה" — השתלטות ההשפעות ה"מיפלותיות והפוליטיות על הצבא.

זהו התפקיד המוטל עתה על גור. כאשר הועלתה על הפרק שאלת מינויו של ה-

בני מישפחת כרסנטי - כפי שצולמו לפני 17 שנה

במיגדל, משה קליקין, שהיתה שייכת אז לציונים עשירים מארצות-הברית. הם דרשו מקליקין לעבוד רק שמונה שעות ביממה, במקום 18 השעות אותן עבדו קודם-לכן. קליקין סירב, השניים אירגנו שביתה. קליקין איים לפטר את כולם, אך טרומפלדור וכרסנטי לא נכנעו, והשיגו את התישג הסוציאלי הראשון בארץ-ישרא-

אל: פועלי החווה החקלאית במיגדל נדרשו, מאז, לעבוד רק 10 שעות. גם בנו של מרדכי, מיכאל, ערך יחד עם בנו גבריאל מילחמה ציבורית. היה זה לפני 17 שנה, כשנציג הקרן-הקיימת בגליל יוסף נחמני, ניסה לנשל את בני המושבה מאדמותיהם ולקבל מס פרטי, בן 50 אחוז מיבולם. המישפחה יצאה למילחמה של חיים ומוות כנגד הקרן-הקיימת, במאבק ציבורי שהסעיר את המדינה כולה. האהבה בין בני-המישפחה היתה עזה, לפחות כמילחמותיהם נגד אי-הצדק. ל-

גבריאל כרסנטי היו 15 אחים ואחיות, שלכולם אלוהים אחד ויחיד: אביהם, מיכאל, ולמיכאל, מצידו, היו 16 אוריים-ותומים אהובים ונערצים: בניו, אותם יחסים שררו גם בין גבריאל לאר-

בעת לידיו, שני בנים ושתי בנות. אך את מרבית תשומת-הלב קיבל דווקא בן-הזקונים, משה, כשנאלץ משה לעזוב את מיגדל, ולעבור להתגורר בטבריה, שם עבד כנהג אגד, היתה כל מחשבתו של גבריאל, כיצד להשיג בית וחלקת-אדמה עבור בנו, שמשוה יוכל לחזור למיגדל, להיות קרוב אליו. משה, מצידו, טרח לבוא מדי יום

האקדה של גבריאל כרסנטי היה הבדיוחה של המישפחה. כשניסו בניו של גבריאל לירות בו לפעמים סתם לשם השעשוע, הוא מעולם לא פעל. אך למרות זאת הסתירו בחודשים האחרונים בני ה"מישפחה את האקדה מפני אביהם, גבריאל, "רק כדי להיות בטוחים במאה אחוזים".

ביום חמישי האחרון בשעה אחת ור"שלושים בצהריים, נותר גבריאל לבדו, בי"תו שבמושבה הוותיקה מיגדל, ליד טבריה. אישתו שירתה באותה עת מיספר לקוחות בחנות-המכולת שלהם, ואילו כלתו שרה יצאה להביא את בתה מגן-הילדים.

גבריאל הפך את הבית כולו על פיו, מצא את האקדה, יצא לגינת הבית. הוא הביט סביב, לוודא שאין איש בסביבה, זעק מרה: "מוישה! אני בדרך אליך!" וכיוון את האקדה לרקתו.

עם נפילתו הפך גבריאל כרסנטי לחלל האחרון של מילחמת יום-הכיסורים. ולחלל השני במישפחת כרסנטי, הראשון היה בנו משה, אשר נפל ביום הראשון של המילחמה בקרבה-בלילה על רמת הגולן.

משה כרסנטי (26) היה נהג אחד ה"טנקים הראשונים אשר ניפגעו ביום-הכיסורים. הוא נהג את הטנק של ה"מפקד, אמנון שרון, כאשר ליד הכפר נפת, פגע טנקו בטנק. משה נפגע מייד ומת במקום, ואילו אמנון נישבה על-ידי הסורים. אחד מחילי הרבנות הצבאית, עמוס ברכה, אף הוא בן המושבה מיגדל, היה זה שחילץ את גופתו של משה והביאה לקבורה בקבר ישראל.

גבריאל כרסנטי (למעלה) התאבד השבוע, כאשר בנו משה לא נמצא בין החוזרים מן השבי הסורי

החלל האחרון

לבית הוריו, יחד עם אשתו ובנו בן השלוש. עם התקבל ההודעה מצה"ל, על נפילתו של משה, יצא גבריאל למילחמתו האחרונה — הפעם נגד הגורל. הוא סירב להאמין כי בנו איננו עוד בין החיים. גבריאל פתח במיבצע חקירות בין חבריו ליחידה של משה, חקירות אשר בעיקבותיהן צריך היה להתחורר לו לחלוטין כי משה נפל.

אך כנגד כל אלה עמדו שתי עובדות שלגבריאל ניראו מספיקות כדי להאמין שמשה חי. האחת, גבריאל חלם חלום, עליו היה מספר לכל הסובבים אותו, ובי חלום נאמר לו כי משה בנו חי. העובדה האחרת, ריאלית יותר: מפקדו של גבריאל, אמנון שרון, שהיה איתו באותו טנק, חי ונמצא בשבי. גבריאל היה בטוח כי בנו שבו בטבריה, יחד עם מפקדו.

ביום רביעי האחרון, כאשר נודע כי ה"שבויים כולם יחזרו למחרת היום, אמר לאלמנת בנו, שרה: "מחר יגיע משה. נע" רון שימחה שמיגדל לא ידעה כמותה." עם הירייה ששמה קץ לחייו של גבריאל כרסנטי, נפלה על מיגדל תוגה, שכמותה לא ידעה מימיה.

משה כרסנטי ז"ל

ההודעה נמסרה להוריו של משה כעבור כחודש ימים. בתחילה הוא הוכרז כנעדר, ורק מאוחר יותר מסרו שילטונות צה"ל למישפחה כי גופתו של משה זוהתה, וכי הוא נטמן בבית-העלמין הצבאי בנהריה. באותו רגע החלה הטרנדיה היוונית ה"פרטית של גבריאל כרסנטי. מישפחת כרסנטי היא מישפחה ותיקה וידועת-שם בגליל. למעלה ממחצית תושבי מיגדל הם בני מישפחה זו, וזוהי המישפחה הגדולה ב"יותר היושבת בישוב יהודי אחד בישראל.

משה, שהיה בן 26 בנפלו, היה דור שלישי למישפחה במיגדל. גבריאל, ר"ב אביב מיכאל, נולדו שניהם במיגדל וסבו של מיכאל, מרדכי, היה מייסדי המושבה הגלילית, בשנת 1908.

בשתי תכונות נודעה מישפחת כרסנטי בגליל כולה. האחת, חוש הצדק המפותח שלהם ויצירתם כנגד כל עוול, והאחרת: האהבה העזה בין אבות ובנים במישפחה. שני פועלים הם שאירגנו את השביתה הראשונה בארץ-ישראל. היו אלה יוסף טרומפלדור ומרדכי כרסנטי. השניים הופיעו עו אצל מעסיקיהם, מנהל החווה החקלאית